

7th International conference of young scientists

KHARKIV FORUM OF NATURAL SCIENCES

VII Міжнародна конференція молодих учених

ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ

16–17 травня 2024 р.

Харків 2024

Ліннік К.С., Попова А.О., Монакова О.С. ЕПІДЕМІОЛОГІЯ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У СТУДЕНТІВ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	156
Літвінчук А.М ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЛЕГКИМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	158
Маркіна О.В. ВПЛИВ СТРЕСУ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ПІДЛІТКІВ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	160
Мищенко О. А., Купіна І. О., Козачек Н. О. МАЙСТЕР-КЛАС ІЗ РОЗРОБКИ ТА ВИКОНАННЯ ПІСНІ ЖЕСТОВОЮ МОВОЮ ЯК СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ІНІЦІАТИВА	161
Мухоян Г.С. ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ФІЗИЧНЕ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ	166
Науменко Н.В., Алтухов М.О. ФОРМУВАННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	167
Олійник О. Ю., Бацилева О. В. РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	170
Полікарпова О.В. ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	173
Полюхович А. С. ВИЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТИПІВ ОСОБИСТОСТІ ЗАЛЕЖНО ВІД СТУПЕНЯ ОПТИМІЗМУ ТА АКТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ.....	174
Ресіна О.М. ЗНАЧЕННЯ ЛЕКСИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ ДЛЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ.....	176
Рудюк В.В. ВПЛИВ ХАРЧУВАННЯ ТА СТИЛЮ ЖИТТЯ БАТЬКІВ НА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ	178
Рудюк В.В. 3D-ДРУК – ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАХИСТ ЖИТТЯ	180
Рудюк В.В. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІЗИЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ.....	181
Рудюк В.В. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВИХ ЗВИЧОК	183
Стадник О.А. КОМПЛЕКСНА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ОЦІНКА ДИТИНИ ЯК ПРОЦЕС ЗБОРУ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ КІЛЬКІСНОЇ ТА ЯКІСНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	185
Сущенко Е.М. ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ САМОКОНТРОЛЮ У СПІЛКУВАННІ СЕРЕД ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	188
Черкашин Є. А. ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЙНІЙ ТА РОЗВИВАЛЬНІЙ РОБОТІ ЗІ СТАРШИМИ ДОШКІЛЬНИКАМИ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ.....	190

Полікарпова О.В.
ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ
З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник: д. психол. н., професор, професор кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології, ХНПУ імені Г.С.Сковороди Бацилева О. В.
e-mail: polikarpovao30@gmail.com

Проблему мовленнєвого розвитку дітей з особливими освітніми потребами знаходиться у фокусі уваги багатьох фахівців, зокрема її досліджували такі вчені, як І. Товкач, А. Михайлова, А. Богуш, Ю. Рібцун та інші. Проблемою створення в закладі дошкільної освіти інклюзивного освітнього середовища займалися І. Малишевська, І. Колініченко, Л. Талдонова та інші [2].

Навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами є роздільними процесами, при цьому умовами формування нормального мовлення в дитини є наступні: збереження центральної нервової системи дитини; збереження нормального слуху та зору; достатній рівень мовленнєвого спілкування з дорослими та однолітками.

При роботі з дітьми з особливими освітніми потребами слід дотримуватися наступних правил:

- давати дитині чіткі вказівки;
- звертати в першу чергу увагу на зусилля дитини, а не на кінцевий результат;
- давати дитині діяти самостійно але при цьому не залишати без допомоги, якщо вона знадобиться дитині.
- використовувати творчий підхід у виконанні завдань;
- бути морально позитивно налаштованими [1].

Актуальність своєчасного розвитку мовлення в дитини визначається, перш за все, створенням оптимальних умов для всебічного розвитку та вираження мовленнєвого потенціалу дитини в освітньому просторі. А формування мовлення є основою розвитку дитини з особливими освітніми потребами в дошкільному віці, що є провідним напрямом в концепції дошкільної освіти.

Відомо, що середній словниковий запас дитини з особливими освітніми потребами налічує приблизно 70 слів (у 5-6 років), 55 з яких іменники, 10 – це дієслова, і 1-2 – прикметники. Діти мають великий пасивний словник, який містить безліч слів – назв предметів, значення яких дитина просто не розуміє. У дошкільників дуже малий запас прислівників, що позначають просторову орієнтацію – сьогодні, завтра, вчора, скоро, тощо. Також в дітей малий запас прийменників. Вони користуються схожими словами не підходящими по значенню [3, С. 290-293]. Для розвитку мовлення дитини з особливими освітніми потребами можна використовувати безліч вправ та ігор., серед яких можна виокремити наступні:

1. Чистомовки – короткі римовані склади пісеньки, з якими дитина вчиться чітко вимовляти звуки мови; важливо, що їх слід починати з пом'якшених звуків.

2. Гра «Холодне, гаряче, колюче», що навчить дитину говорити простими фразами. Наприклад, називаємо предмет – кактус, дитина відповідає – колючий, чай – гарячий, або навпаки – холодний – лід, колючий – їжак, холодна - вода, тощо.

3. Метод піктограм. Даємо дитині позначки, певні окремі малюнки, а дитина може скласти за ними розповідь.

Отже, дитина з особливими освітніми потребами вимагає індивідуального підходу, адже саме від правильно організованого навчання та виховання дитини, її мовлення може бути суттєво розвинене і вдосконалене. Важливою є також постійна співпраця батьків та вихователів в цьому питанні, що поряд із дотриманням вищезазначених правил та рекомендацій, є підґрунтям ефективного мовленнєвого розвитку дитини, незважаючи на її особливості.

Перспективою подальших досліджень є вдосконалення умов для формування в дітей з особливими освітніми потребами мовленнєвої компетенції та пошук і удосконалення технологій їх навчання й мовленнєвому розвитку.

Список використаних джерел

1. Інтернет-ресурс: <https://osvita.if.ua/page/osoblivosti-rozvitku-movlennia-v-ditei-iaki-maiut-vadi-rozumovogo-ta-fizichnogo-rozvitku>
2. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2006. 456 с.
3. Кавиліна Г. Особливості мовлення дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 41, Том 1.

Полюхович А. С.

ВИЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТИПІВ ОСОБИСТОСТІ ЗАЛЕЖНО ВІД СТУПЕНЯ ОПТИМІЗМУ ТА АКТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник: д. психол. н., професор, професор кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології, ХНПУ імені Г.С.Сковороди Бацилева О. В.
e-mail: poliyhovich20456@gmail.com

Сьогодення вимагає від людини бути стресостійкою, оптимістичною та флексибельною. Для успішного подолання життєвих труднощів, необхідно знати свій психологічний тип, розуміння якого допомагає людині знаходити конструктивні та екологічні шляхи подолання будь-яких проблем. Саме тому, на нашу думку, визначення психотипу є надзвичайно актуальним та практично значущим. Вивченню питань психологічних типів особистості були присвячені роботи як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, зокрема, Г. Айзенка, Е. Еріксона, Л. Карамушки, О. Кокуна, С. Максименка, В. Мерліна, З. Фрейда, К. Юнга та ін. [2], але й сьогодні багато питань залишаються відкритими та потребують свого розв'язання.

Мета роботи полягає у дослідженні психологічних типів особистості здобувачів вищої освіти залежно від ступеня оптимізму та активності (енергійності) особистості.

Опитувальник «Визначення психологічних типів залежно від ступеня оптимізму та активності (енергійності) особистості» передбачає розкриття двох понять – оптимізму та активності [1]. Оптимізм у цій методиці розуміють як схильність людини вірити у власні сили та успіх, мати переважно позитивні очікування від життя та інших людей. «Оптимісти», як правило, екстравертовані, доброзичливі та відкриті для спілкування. Протилежній категорії людей, «песимістам», притаманні сумніви у власних силах і доброзичливості інших людей, схильність до очікування власних невдач, прагнення уникати широких контактів, замкненість на своєму внутрішньому світові. Під активністю в цьому контексті розуміють енергійність, життєрадісність, безпечність, безтурботність та схильність до ризику. Тоді як пасивність виявляється у тривожності, страху, невпевненості у собі та схильності до небажання робити щось нове. Опитувальник складається з 15 питань да допомагає визначити такі психологічні типи особистості: реалісти, активні оптимісти, активні песимісти, пасивні оптимісти, пасивні песимісти.

В опитуванні взяли участь студенти 3 курсу Харківського національного педагогічного університету Г. С. Сковороди, вік учасників – 19-20 років, загальна кількість учасників – 16 осіб. Учасники дослідження були повідомлені про мету дослідження та дали згоду на участь. Власне опитування проводилося за допомогою Google Forms.

За результатами нашого дослідження серед 16 респондентів було виявлено: